

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
Τετάρτη 14 Ιουνίου 2017
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ**

(Ενδεικτικές Απαντήσεις)

A1.

Νόμισε ότι ερχόταν προς αυτόν ένας άνθρωπος με πελώριο μέγεθος και με βρόμικο πρόσωπο, όμοιος με εικόνα (ή μορφή) νεκρού. Μόλις τον είδε ο Κάσσιος, τον έπιασε φόβος και θέλησε να πληροφορηθεί το όνομά του. Εκείνος απάντησε ότι ήταν ο Πλούτωνας.

Στον Λατινικό πόλεμο, ο Τίτος Μάνλιος, ύπατος, που καταγόταν από αριστοκρατική γενιά, είχε την αρχηγία του στρατού των Ρωμαίων. Αυτός, όταν κάποτε έφευγε από το στρατόπεδο, διέταξε να απέχουν όλοι από τη μάχη. Αλλά λίγο αργότερα ο γιος του πέρασε έφιππος μπροστά από το στρατόπεδο των εχθρών και προκλήθηκε σε μάχη από τον αρχηγό των εχθρών με αυτά τα λόγια: [...]

Δεν σου πέρασε η οργή όταν περνούσες τα σύνορα της πατρίδας; Παρ' όλο που είχες έλθει με εχθρική και απειλητική διάθεση, γιατί, όταν είδες τη Ρώμη, δεν σου ήρθε στο μυαλό: «Μέσα σ' εκείνα τα τείχη βρίσκονται το σπίτι και οι εφέστιοι θεοί μου, η μητέρα, η σύζυγος και τα παιδιά (μου)»; Εγώ λοιπόν αν δεν (σε) είχα γεννήσει, η Ρώμη δεν θα πολιορκείτο· αν δεν είχα γιο, θα πέθαινα ελεύθερη σε ελεύθερη πατρίδα. Εγώ τίποτε πια δεν μπορώ να πάθω, ούτε πρόκειται να είμαι για πολύ καιρό τόσο δυστυχημένη: όμως αντίθετα αυτούς, αν συνεχίσεις, τους περιμένει ή πρόωρος θάνατος ή μακρόχρονη σκλαβιά.

B1.

ingenter

facies

simillimo

quae

exercitus

proeliis

minaciora

illud

penatium

nulli rei

diutius

miser

hac

morte

servitutis

B2a.

existimem

veniendo

aspice

concupient

praesesse

abisset

abstenturam

habebuntur

passuram esse

possitis

B2β.

[Δεδομένου ότι η μετοχή *ingredienti* είναι συνημμένη στο *tibi* και το *tibi* αναφέρεται στο ουσιαστικό *filius*, στους περιφραστικούς τύπους επιλέγουμε το γένος του αρσενικού].

Ενεστώτας: *ingrediamur*

Παρατατικός: *ingrederemur*

Μέλλοντας: *ingressuri simus*

Παρακείμενος: *ingressi simus*

Υπερσυντέλικος: *ingressi essemus*

Συντ. Μέλλοντας: -

Γ1α.

magnitudinis: γενική της ιδιότητας στο *hominem*

consul: ομοιόπτωτος προσδιορισμός, παράθεση στο *T. Manlius*

aliquando: επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει τον χρόνο και προσδιορίζει το ρήμα *abiret*

animo: απρόθετη (οργανική) αφαιρετική του τρόπου και προσδιορίζει το ρήμα *perveneras*

miserrima: κατηγορούμενο στο εννοούμενο υποκείμενο *ego* (μέσω του συνδετικού ρήματος *futura sum*).

Γ1β.

Respondit ille se esse Orcum: Το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου *esse* είναι το *se* και τίθεται σε πτώση **αιτιατική**, αφού το ειδικό απαρέμφατο δέχεται το υποκείμενό του σε πτώση αιτιατική. Επιπλέον παρατηρείται το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας επί του ειδικού απαρεμφάτου (λατινισμός). Αυτό σημαίνει ότι το *se* ταυτίζεται νοηματικά με το υποκείμενο του ρήματος *respondit*, δηλαδή με το *ille*.

Ego nihil iam pati possum: Το υποκείμενο του τελικού απαρεμφάτου *pati* είναι το *ego* και τίθεται σε πτώση **ονομαστική**, γιατί είναι το ίδιο με το υποκείμενο του ρήματος *possum*, αφού παρατηρείται το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας.

Γ1γ.

Dux hostium his verbis proelio filium lacessivit.

Γ1δ.

natus: qui natus erat (/natus est) (Πρόκειται για επιθετική μετοχή η οποία αναλύεται σε δευτερεύουσα αναφορική πρόταση-Είναι προτιμότερη η επιλογή της Οριστικής του Υπερσυντελικού, επειδή το κείμενο χαρακτηρίζεται από παρελθοντική χροιά).

ingredienti: Dum (tu) ingrederis/-re (Ο σύνδεσμος dum πρέπει ακολουθείται από Οριστική Ενεστώτα καθώς δηλώνει το σύγχρονο).

Γ2α.

Ο υποθετικός λόγος διαρθρώνεται ως εξής:

Υπόθεση: si pergis (Οριστική Ενεστώτα)

Απόδοση: at contra hos aut immatura mors aut longa servitus manet (Οριστική Ενεστώτα)

Πρόκειται για έναν **απλό και ανεξάρτητο υποθετικό λόγο που δηλώνει το πρώτο είδος την ανοιχτή υπόθεση και συγκεκριμένα αναφέρεται στη χρονική βαθμίδα του παρόντος.**

Για να εκφράζει **υπόθεση αντίθετη προς την πραγματικότητα για το παρελθόν** θα πρέπει τόσο η υπόθεση όσο και η απόδοση να εκφέρονται με Υποτακτική Υπερσυντελικού. Επομένως ο υποθετικός λόγος διαμορφώνεται ως εξής:

Υπόθεση: si perrexisses

Απόδοση: at contra hos aut immatura mors aut longa servitus mansisset

Για να εκφράζεται **υπόθεση δυνατή ή πιθανή για το παρόν και το μέλλον**, θα πρέπει τόσο η υπόθεση όσο και η απόδοση να εκφέρονται με Υποτακτική Ενεστώτα. Επομένως ο υποθετικός λόγος διαμορφώνεται ως εξής:

Υπόθεση: si pergas

Απόδοση: at contra hos aut immature mors aut longa servitus maneat

Γ2β.

Η δευτερεύουσα αρνητική υποθετική πρόταση μετατρέπεται σε μία υποθετική μετοχή και τίθεται σε πτώση ονομαστική, αφού θα είναι συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος της κύριας πρότασης (στο ρήμα *essem*), δηλαδή στο *ego*, αφού το υποκείμενο του ρήματος της δευτερεύουσας πρότασης αναφέρεται νοηματικά ως υποκείμενο του ρήματος της κύριας. Επομένως η δευτερεύουσα μετατρέπεται ως εξής:

filium non habens

Γ2γ.

Οι δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις που εντοπίζονται στα δύο πρώτα αποσπάσματα είναι οι εξής:

1^ο απόσπασμα:

Quem simul aspexit Cassius: Πρόκειται για δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση η οποία εισάγεται με τον χρονικό σύνδεσμο *simul* (η αναφορική αντωνυμία *quem*, δεν εισάγει δευτερεύουσα αναφορική πρόταση καθώς βρίσκεται στην αρχή της περιόδου μετά από ισχυρό σημείο στίξης και ισοδυναμεί με τη δεικτική αντωνυμία *eum*), γιατί δηλώνει το προτερόχρονο και εκφέρεται με Οριστική, γιατί το περιεχόμενο της πρότασης ενδιαφέρει μόνο από χρονικής άποψης. Πιο συγκεκριμένα εκφέρεται με χρόνο Παρακείμενο, γιατί δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

2^ο απόσπασμα:

Cum aliquando castris abiret: Πρόκειται για δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, η οποία εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό σύνδεσμο *cum* (χρησιμοποιείται για τις διηγήσεις του παρελθόντος). Εκφέρεται με Υποτακτική, γιατί υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση, δημιουργώντας μια σχέση αιτίου-αιτιατού ανάμεσά τους και η Υποτακτική κάνει έντονο τον υποκειμενικό χαρακτήρα. Πιο συγκεκριμένα εκφέρεται με Υποτακτική Παρατατικού, γιατί έχουμε εξάρτηση από ρήμα ιστορικού χρόνου (*edixit*) και σύμφωνα με την ακολουθία των χρόνων δηλώνεται το σύγχρονο στο παρελθόν.